

A Könyvtárostánárok Egyesületének javaslatai az iskolai könyvtárak újrainvitásával kapcsolatban Munkaanyag

Az iskolai könyvtárak a járvány szempontjából az alábbiakban különböznek a legtöbb más típusú könyvtártól:

- zárt közösségnek szolgálnak,
- tankönyveket vissza kell szedni a tanév végén,
- a végzősök kölcsönzött könyveit vissza kell szedni,
- könyvtárhasználati órákat kell tartani a tanterv előírásai szerint,
- tanév elején tankönyveket kell osztani.

Az iskolai könyvtárakra megfogalmazott ajánlásokat, előírásokat összhangba kell hozni az iskolákra meghozott rendelkezésekkel.

Az alábbiakban elsősorban az iskolai könyvtárakra vonatkozó külön ajánlásokat, szempontokat soroljuk. Az általában a könyvtárhasználatra, iskolába járásra vonatkozó szabályokra külön nem térünk ki.

1. Általános rendelkezések

- Az újrainvités lehetséges kezdő időpontját a kormány határozza meg. Ez lehet régióként, településenként eltérő, de lehet országosan egységes is.
 - Az iskolák újrainvitését már bejelentették. Figyelemmel kell kísérni az iskolák számára előírt szabályozásokat.
- Az újrainvités tényleges időpontjáról az intézmény vezetője és fenntartója hoz közös döntést.
 - Az iskolák mindenképpen kinyitnak.
 - Feltehetően az iskolai szabályozásokban nem fog külön szerepelni a könyvtár.
 - Vagyis az iskolai könyvtár működéséről az iskola vezetőjének/fenntartójának kell dönteni, melyet előzetesen a könyvtárostánárral egyeztetni szükséges.
- Tájékoztatási teendők (a megváltozott nyitvatartási időről és az alkalmazott szabályokról a sajtóban, a weboldalon, a közösségi médiában, az online katalógusban,
 - A megváltozott szolgáltatási rendről a szülőket és a diákokat is a járványidőszakban használt kommunikációs felületeken (a online osztályteremben, e-naplóban) tájékoztatni kell.
- Egészségügyi teendők
 - Kérdés, hogy mennyiben szükségesek más szabályok a tanteremre és a könyvtárra.
 - A könyvtárat nagyobb közösség használja, mint a tantermet. Emiatt kell-e szigorúbb szabály?
 - Javasolt a kötelező maszk és a ki-be lépéskor való kötelező kézfertőtlenítő.
 - Biztosítsanak kézmosót, kesztyűt, maszkot.

2. A megnyitás feltételei

Alapvető célok, alapelvek:

- a könyvtári szolgáltatások lehető legszélesebb köre maradjon elérhető, hiszen a tanulók támogatásához szükségesek, különösen a lemaradó tanulók számára,
- a személyes találkozásokat minimálisra csökkenteni.

Szolgáltatások újragondolása

- **Kölcsönzés**
 - *„Kiszállítás” iskolán belül:* az iskolába járó diákok kollégák számára online/telefonos kérések leadása, amiket a könyvtárostanárral az adott tanterembe, nevelőtestületi szobába visz. Így az olvasók nem találkoznak egymással.
 - *Ajtón/ablakon át való kölcsönzés:* mint a régi időkben, amikor nem léphetett be az olvasó. Nyitott ajtó elé toljuk asztalt (kellően széleset, hogy a szükséges távolságot biztosítsa) és azon át kommunikálunk, kölcsönözzünk. Ha megoldható, plexifal is felhelyezhető.
- **Helyben használat**
 - a tér nagyságától függően biztosítunk egyéni helyben használatot indokolt esetben (tanulmányi feladatok),
 - az asztalok nagy távolságban való elhelyezésével,
 - a használt könyvek szigorú vissza nem pakolásával (az aktuális ajánlások szerinti pihentetési idővel),
 - előírt védőfelszereléssel.
- **Könyvtárhasználati órák**
 - A digitális tanrendben megszokott módon folytatódjanak.
 - **Felzárkóztatás:**
 - mivel a tanév hátralévő része elsősorban felzárkóztatásról szól, átgondolandó, hogy egyes tanulmányi módszertani, olvasást támogató, IKT eszközöket, kézikönyveket igénylő fejlesztő foglalkozásokat tartsanak
 - ezeket az amúgy is egy csoportban/tanteremben lévő tanulóknak ajánlott
 - **Nyári tábor:**
 - feltehetően nagyobb igény lesz rá. Az iskolákban is többet és hosszabban fognak ilyeneket szervezni,
 - az iskolai könyvtárnak is vannak erre lehetőségei: olvasótábor, alkotótábor, mesetábor, bármilyen információforrásokat igénylő projekt.

3. Speciális helyzetek

Kölcsönzési idő

- A kölcsönzések, a diákoknál már ott lévő könyvek kölcsönzési idejének automatikus meghosszabbítása ajánlott lehet a jövő tanévig. Eddig megszokottakkal ellentétben. A hosszabbítás a könyvtárhasználati szabályzat ideiglenes módosítását igényli.
- Végzős tanulók kivételével.

Tankönyvek visszaszedése, osztása esetén szükséges:

- A fenntartó/iskolavezetés a könyvtárostanárral konzultálva döntsön arról, hogy mely tankönyvek visszavétele szükséges. Azokat melyek későbbi időpontban (pl. tanév eleje) vagy egyáltalán nem szükséges visszaadni, ne kériék.
- A tankönyvek visszaadására készüljön olyan időbeosztás, behívási rend, mely garantálja a tömeg megelőzését!
- A leadandó és le nem adandó dokumentumokról és a leadás rendjéről készüljön tájékoztató/szabályzat.

- Másik helyiség kijelölése az intézmény vezetőjének és fenntartójának jóváhagyásával.
 - Ez a helyiség a dokumentumok pihentetésére is szolgálhat egyben. A visszavett dokumentumok külön további emberi érintkezés nélkül maradjanak ott.
- Közlekedés belső útvonalai, egyirányúsítás, ha lehetséges,
- Fertőtlenítési rend (kölsönző szülő/diák kesztyűben, maszkban lépjen be az iskola épületébe, ha szükséges, a könyvtárba.
- Javasolt az ajtóban átadási pont (nagy asztal, plexi fal) kialakítása.
- Aláíráshoz kérjük, hogy saját tollat hozzanak. Csak szükség esetén használjanak közöset. Erre az értesítés hívja fel a figyelmet.

4. A bezárás alatt bevezetett (lehetővé tett) szolgáltatások „megtartása”, fejlesztése

- Az online szolgáltatások fenntartása és továbbfejlesztése szükséges. Mind
 - az iskolai könyvtárak saját szolgáltatásai, mind
 - a központilag nyújtottak.
- Ez utóbbiak célzott népszerűsítése szükséges az iskolai könyvtárakon keresztül. Pl.:
 - elektronikus tananyagokat nyújtó oldalak gyűjtőoldalai,
 - könyvtárpedagógiai online tananyaggyűjtemény (OPKM),
 - OPKM online tájékoztatása pedagógusoknak.
- A járványhelyzet alatt fejlesztett jó gyakorlatok összegyűjtése is szükséges.

5. Használói csoportok eltérő használati feltételei

- Az egyes osztályok kaphatnának időszavakat, ez talán még a lehetőségre is jobban felhívja a figyelmet. Talán új olvasók is megnyerhetőek ezáltal.
- A nyári táborok alatt is felajánlható az aktuális táboroknak egy-egy saját időszáv.

Ajánlás más könyvtártípusok számára

A nyári táborok iránt most nagyobb igény fog mutatkozni. Ebben a nyilvános könyvtárak is segíthetik. Fontos szolgáltatás lenne a rosszabb anyagi körülmények között élő családok számára az elérhető árú vagy ingyenes olvasótábor, mely a gyermekmegőrzésen túl olvasás- és tanulásfejlesztési funkciókat is betölthetne. Ez egy fontos segítség, társadalmi szerepvállalás lenne.

2020. május 22.